

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Ενότητα 3η: Ταξίδι στον κόσμο της φύσης

ΜΕΡΟΣ Α': Κειμενικοί τύποι

Αφού διαβάσετε με προσοχή τα πιο κάτω κείμενα (Κείμενο 1, Κείμενο 2), να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Κείμενο 1

Η φώκια είναι ένα από τα λίγα μεγάλα θηλαστικά που ζουν στην Ελλάδα. Πίσω από τα δύο εκφραστικά ματάκια του προσώπου της κρύβεται ένα πανέξυπνο ζώο. Η νοημοσύνη της είναι παρόμοια με αυτήν του σκύλου, ζώου που είναι ο καλύτερος φίλος του ανθρώπου. Στο κορμί της έχει τρίχωμα με μήκος περίπου 8 mm. Το χρώμα της φώκιας ποικίλλει από μια απόχρωση του ασημί μέχρι το μαύρο, συμπεριλαμβανομένων όλων των αποχρώσεων του γκρι και του καφέ. Η ράχη τους είναι συνήθως σκουρότερη από την κοιλιά, ενώ πολλά ζώα έχουν στην κοιλιά μεγάλα ανοιχτόχρωμα μπαλώματα. Τα φωκάκια είναι πάντα μαύρα ή πολύ σκούρα καφέ. Το πρόσωπό τους μοιάζει λίγο με πρόσωπο σκύλου, είναι όμως χωρίς αυτιά, έχει απαλό τρίχωμα, ενώ κάτω από τη μύτη υπάρχουν μουστάκια. Τα μπροστινά πτερύγιά τους έχουν νύχια σχήματος (u) και είναι πιο κοντά από τα νύχια της αρκτικής φώκιας, που τα χρειάζεται για να αποφύγει το γλίστρημα στους πάγους. Τα πίσω πτερύγια έχουν πολύ κοντά νύχια. Το μέγεθος μιας ενήλικης φώκιας από το ρύγχος ως την ουρά είναι περίπου 2,5 μέτρα, όμως υπάρχουν και φώκιες, γέριες συνήθως, με μήκος γύρω στα 3 μέτρα. Το μέγεθος των νεογέννητων είναι 1 μέτρο περίπου. Οι φώκιες τρέφονται με ψάρια διαφόρων ειδών, χταπόδια και μερικές φορές και με φύκια. Η φώκια *Μοναχός* μπορεί να ζήσει πάνω από 20 χρόνια ελεύθερη στη φύση. Οι φυσικοί εχθροί της φώκιας *Μοναχός* είναι οι καρχαρίες και οι φάλαινες Orca. Στη Μεσόγειο σήμερα και οι φάλαινες αλλά και οι μεγάλοι καρχαρίες είναι σπάνιοι. Έτσι μένουμε εμείς οι άνθρωποι ο μεγάλος και προαιώνιος εχθρός όλων των ζώων.

Πηγή: <http://www.xanthi.ilsp.gr/schools/data/text/P52-69.htm>, *Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου (ΙΕΛ), Παράρτημα Θράκης*

Κείμενο 2

[...] Μια εβδομάδα πριν τις γιορτές των Χριστουγέννων, στις 17 Δεκεμβρίου [...] ανεβήκαμε στο καταφύγιο του ΕΟΣ Ελευσίνας στον Κιθαιρώνα. [...] Δύο ημέρες πριν, είχε χιονίσει κι έτσι τα πρώτα χιόνια φάνηκαν στα Παλαιοκούντουρα. Στα Βίλια δεν μπορέσαμε να μπούμε λόγω πάγου. Πήραμε το δρόμο για το βουνό και λίγο μετά τη βρύση «Τσία» ξεκινήσαμε την πεζοπορία από το δρόμο, που ήταν καλυμμένος με φρέσκο παχύ χιόνι. Υπήρχαν όμως ίχνη από τροχούς αγροτικών αυτοκινήτων που είχαν ανέβει μέχρι κάποιο σημείο.

Η ημέρα ήταν θαυμάσια. Λιακάδα, άπνοια και γενικά σχετική ζέση. Η ορατότητα ήταν τέτοια που οι εικόνες σου έκοβαν την ανάσα. Τα πάντα σκεπασμένα με το λευκό σεντόνι του χιονιού, όσο έφτανε το μάτι. Το Μακρυνόρος, ο Πατέρας, η Πάστρα, η Πάρνηθα και ο Υμηττός στο βάθος, όλα άσπρα. Σε κάποιο σημείο, που πατάγαμε πια σε καθαρό χιόνι χωρίς «ροδιές», φάνηκε και ο

κόλπος των Αλκυονίδων, στον Κορινθιακό, να γυαλίζει κάτω από το εκτυφλωτικό φως του πρωινού ήλιου. Μετά από δύο ώρες πορείας φτάσαμε στο καταφύγιο.

Γύρω τα έλατα φορτωμένα με παγωμένο χιόνι, λες και ήταν στολισμένα για τα Χριστούγεννα. Όταν η φύση στολίζει, μόνο θαυμάζεις! Τίποτα άλλο. Κάτσαμε και θαυμάσαμε τη θέα από τη βεράντα του καταφυγίου. Βγάλαμε φωτογραφίες και ξεκινήσαμε να κατέβουμε, ευθεία κάτω αυτή τη φορά. Η κλίση του εδάφους ήταν πολύ μεγάλη, με αποτέλεσμα τα παιδιά να κατέβουν σχεδόν κουτρουβαλώντας το διασκέδασαν αφάνταστα.

Μετά από μια ώρα φτάσαμε στα αυτοκίνητα. Τα περισσότερα παιδιά ήταν κουρασμένα και μούσκεμα. Κυρίως όμως ήταν ενθουσιασμένα, έχοντας αποκομίσει μια μοναδική εμπειρία. Ήταν μια πολύ όμορφη εκδρομή!

Δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό του ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΑΘΗΝΩΝ «Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», τεύχος 9ο (231), Ιούλιος-Δεκέμβριος 1995, σελ. 24.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε τον **κύριο κειμενικό τύπο** που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας **του κάθε κειμένου** και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, αναφέροντας **δύο (2) χαρακτηριστικά του κάθε κειμενικού τύπου** που εντοπίζετε στο κείμενο. Για κάθε χαρακτηριστικό να γράψετε **σχετικές λέξεις/φράσεις** από το κάθε κείμενο.
2. Στο **Κείμενο 1** να υπογραμμίσετε **τα επίθετα** που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας, για να περιγράψει τις φώκιες.
3. Στο **Κείμενο 2** να υπογραμμίσετε **τις συνδυετικές λέξεις** που φανερώνουν την αλληλουχία των γεγονότων.
4. (α) Να κυκλώσετε **τα ρήματα** του κάθε κειμένου.
(β) Να γράψετε σε **ποιον/ποιους χρόνο/χρόνους** βρίσκονται τα ρήματα σε κάθε κείμενο, δίδοντας παραδείγματα ρημάτων από το κείμενο.
(γ) Εξηγήστε **γιατί ο συγγραφέας επιλέγει** τον συγκεκριμένο χρόνο σε κάθε περίπτωση.

ΜΕΡΟΣ Β': Περίληψη/Πλαγιότιτλοι

Κείμενο: Τα οφέλη του θεάτρου στα παιδιά και στους εφήβους

Τα οφέλη που έχει το θέατρο στα παιδιά ποικίλουν. Η ενασχόληση των παιδιών από μικρή ηλικία με την τέχνη του θεάτρου τα βοηθά να εξωτερικεύουν τα συναισθήματά τους και να αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες. Τα παιδιά μαθαίνουν να επικοινωνούν και να σέβονται τα μέλη της θεατρικής τους ομάδας. Με την πειθαρχία αποκτούν τον έλεγχο του εαυτού τους, γεμίζουν αυτοπεποίθηση, ενισχύουν την αυτοεκτίμησή τους και με τον καιρό μαθαίνουν να εμπιστεύονται τις ικανότητες και τις δυνάμεις τους. Το θέατρο συμβάλλει σημαντικά στη συνολική μόρφωση και εκπαίδευση των παιδιών και προσφέρει ποικιλία γνώσεων.

Η παρακολούθηση ποιοτικών θεατρικών έργων έχει εκπαιδευτική διάσταση. Αυτή η διάσταση δίνει στα παιδιά μια μεγάλη ποικιλία ερεθισμάτων, θεμάτων και ιστοριών, οι οποίες δίνουν απαντήσεις στις γεμάτες περιέργεια ερωτήσεις τους για τον κόσμο και το νόημα της ζωής. Μέσα από τη θεατρική αγωγή τα παιδιά αποκτούν μία διαφορετική αντίληψη των πραγμάτων και εμπνέονται νέους τρόπους αντιμετώπισης όσων καταστάσεων τα βασανίζουν. Επομένως, πολύ συχνά μία θεατρική παράσταση μπορεί να μας δώσει ένα μάθημα ζωής και να αλλάξει τελείως τον τρόπο που σκεφτόμαστε.

Το θέατρο δεν παύει να είναι μια μορφή τέχνης που χρειάζεται φαντασία, νέες ιδέες και καινοτόμες λύσεις. Η αλήθεια είναι πως η δημιουργικότητα που απαιτεί, βγάζει το παιδί από το στενό τετράγωνο κουτί επιτρέποντάς του να χρησιμοποιεί την κριτική του σκέψη. Όπως έχει πει και ο Αϊνστάιν, η φαντασία είναι πιο σημαντική από τη γνώση. Γι' αυτό άλλωστε αρκετοί γονείς ενθαρρύνουν τα παιδιά τους να εμπλέκονται σε θεατρικές παραστάσεις, ώστε να τα βλέπουν γεμάτα ζωντάνια, ενθουσιασμό και με ένα τεράστιο χαμόγελο δημιουργίας στα πρόσωπά τους.

Επιστημονική ομάδα <http://www.mommy.gr> (Διασκευή)

Ημερ. Ανάρτησης: 27 Μαρτίου 2017

Ημερ. Ανάκτησης: 04 Απριλίου 2020

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να δώσετε **έναν (1) πλαγιότιτλο** για κάθε παράγραφο του πιο πάνω κειμένου.
2. Το πιο πάνω κείμενο δόθηκε σε μαθητές της Α΄ Γυμνασίου και τους ζητήθηκε να γράψουν **την περίληψή** του με έκταση 80-100 λέξεις.

Πιο κάτω παρατίθεται η περίληψη που έγραψε ένας από τους μαθητές. Αφού τη διαβάσετε, **να την αξιολογήσετε** με βάση τα κριτήρια που σας δίδονται στον πίνακα που ακολουθεί (βλ. επόμενη σελίδα), **βάζοντας V** στο κατάλληλο κουτάκι (**Ισχύει / Δεν ισχύει**).

Περίληψη Μαθητή

Το κείμενο παρουσιάζει τις ωφέλειες που έχει το θέατρο για τα παιδιά και τους εφήβους. Αρχικά, αναφέρει ότι το θέατρο βοηθά να τα παιδιά να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους και να καλλιεργήσουν κοινωνικές δεξιότητες. Τελικά, πιστεύει ότι η παρακολούθηση ποιοτικών θεατρικών έργων έχει εκπαιδευτική διάσταση και ότι μια θεατρική παράσταση μπορεί να μας δώσει ένα μάθημα ζωής. Στη συνέχεια, υποστηρίζει ότι το θέατρο καλλιεργεί τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη των νέων, κάτι που συνέβαινε ήδη από την ελληνική αρχαιότητα.

Χαρακτηριστικά Περίληψης	Ισχύει	Δεν ισχύει
α. Η περίληψη ξεκινά με αναφορά στο κεντρικό θέμα ή τη βασική θέση του συγγραφέα.		
β. Ο συντάκτης της περίληψης χρησιμοποιεί τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις.		
γ. Τηρείται το όριο των λέξεων που ζητήθηκε.		
δ. Οι ιδέες παρουσιάζονται με τη σειρά που εμφανίζονται στο κείμενο.		
ε. Ο συντάκτης της περίληψης σχολιάζει/εκφράζει τη δική του γνώμη για τις ιδέες του κειμένου.		
στ. Ο συντάκτης της περίληψης αντιγράφει αυτούσιες φράσεις από το κείμενο.		
ζ. Η περίληψη περιέχει λεπτομέρειες.		
η. Η περίληψη περιέχει στοιχεία που δεν αναφέρονται στο κείμενο.		

3. Ποια από τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στον πιο πάνω πίνακα (α έως η) αποτελούν αρετές (θετικά) και ποια μειονεκτήματα (αρνητικά) μιας περίληψης;